

Натисніть тут, щоб

КУПИТИ КНИГУ НА САЙТІ

або

замовляйте по телефону:

(0352) 28-74-89, 51-11-41

(067) 350-18-70

(066) 727-17-62

Галина Кирпа, Дмитро Чередниченко

СВІТ ВІД А ДО Я

Хрестоматія світової літератури
для початкової школи

Книга перша
Австралія — Ірландія

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

АВСТРАЛІЯ

РИБА-ПАПУГА ТА МІСЯЦЬ

Австралійська старовинна легенда

Колись у давнину риба-папуга й місяць жили разом на березі річки. Вони були великі приятелі, аж поки одного дня не посварилися.

Риба-папуга заявила, що покине берег річки й піде жити в море. Сказала, що сховається під корали й місяць більш ніколи її не побачить.

Місяць дуже розгнівався і мовив такі слова:

— Коли ти помреш, то навіки: тебе вже не буде. Коли ж помру я, то всього на три дні: через три дні я знову буду живий.

І місяць піднявся на небо й залишився там назавжди.

Риба-папуга пішла жити в море й сховалась під коралами. Багато років жила вона там щасливо, і її тіло зробилось таке ж барвисте, як корали.

Увесь той час місяць жив на небі. Він щомісяця вмирав, але за три дні знову з'являвся на небі, так як і сказав. Він часто виглядав рибу-папугу, та ніколи більше її не побачив, бо вона зробилася така барвиста, як корали, під якими ховалася.

Та ось якогось дня риба-папуга вмерла. І, як колись казав місяць, це сталось навіки. Під коралами й тепер живуть риби-папуги, такі самі барвисті, тільки інші. А місяць живе на небі все той самий, хоча й умирає на три дні щомісяця.

Переклав Олег Ткачов

Література Австралії — англomовна.

Цю легенду записала збирачка австралійського фольклору Катерина Лонгло-Паркер (1855–1940) — дочка колоніста. Її дитинство минуло поміж аборигенів. К. Лонгло-Паркер із любов'ю писала про корінних австралійців і полюбила їхній фольклор назавжди. Вона зробила для Австралії те, що брати Грімм для Німеччини — збирала цілі томи міфів, казок, легенд.

АЗЕРБАЙДЖАН

ПІСНЯ СОЛОВ'Я

Азербайджанська народна казка

Якось один купець зловив у лісі солов'я, приніс додому й зробив йому дуже гарну клітку. Була та клітка зі срібла, золота й коштовного каміння. Посадив купець солов'я в ту клітку й приставив до нього чоловіка, щоб наглядав за ним.

Був у цього купця чудовий сад, а в ньому стільки квітів, що очі розбігалися. Посередині саду був водограй, до якого спускалися мармурові сходи.

Купець поставив клітку поблизу водограю і щодня вранці та ввечері приходив милуватися солов'єм.

А соловей тільки сумно дивився на небо й жалібно співав.

Знайшов купець чоловіка, який знав пташину мову, й привів його до солов'я, — хай розгадає солов'їну пісню.

Послухав чоловік солов'я й каже:

— Хазяїне, соловей співає: «Вітчизно моя, гніздечко моє, я без вас не можу жити».

Минали дні, і соловей співав ще жалібніше. Тоді купець відімкнув клітку й випустив солов'я на волю, а сам разом із чоловіком, який знав пташину мову, сів на коня й поскакали услід за солов'єм. Соловей зійшов з гори, перетнув долину, переплив річку, напився із джерела води і знову вирушив у дорогу. Довго йшов чи недовго, аж нарешті дістався до дерева, яке стояло в лісі, побачив своє зруйноване гніздо й заспівав:

— Вітчизно моя! Ти найкраща, наймиліша.

З того дня соловей став вільно співати й славити своє гніздо.

Подивився на нього купець і каже:

— Дивак цей соловей. У мене він жив у розкошах, у золотій клітці і сумував. А тут побачив зруйноване гніздо й заливається від радості.

Чоловік, який знав пташину мову, відповів йому:

— А ти не дивуйся, хазяїне. Кожному своя вітчизна, своє гніздо наймиліші. Соловей тут вільний. А воля найдорожча.

Переклав Валентин Ціпко

Усміхнімося!

ПРО ХОДЖУ НАСРЕДДІНА

МИ РОВЕСНИКИ

— Хто старший? — спитали у Насреддіна. — Ви чи ваш брат?

— Торік мати казала, що він старший за мене на рік, але ж минув цілий рік і тепер ми ровесники!

З уйгурської

ОБЕРЕЖНИЙ СИН

Якось Ходжа Насреддін послав сина на базар по сірники. Син купив їх і приніс.

— Купив? — спитав Ходжа.

— Купив, — відповів син.

— А вони не відсиріли?

— Ні, гарно займаються.

— Звідки ти знаєш?

— А як купляв, то я запалював їх усі по черзі, перевіряв і тільки тоді взяв.

З азербайджанської

ВОРОН БРУДНІШИЙ ЗА НАС

Якось Ходжа Насреддін пішов зі своєю дружиною до ставка прати. І щойно вони вийняли мило, як з'явився чорний ворон, схопив мило й полетів собі геть.

— Лови його! — закричала дружина. — Він украв у нас мило!

— Чого ти галасуєш? — спокійно мовив Ходжа. — Ворон же брудніший за нас!

З турецької

В'ЄТНАМ

ВИТІВКИ ЗАЙЦЯ-ЛУКАВЦЯ

В'єтнамська народна казка

Якось голодний заєць бігав-бігав лісом, а смачної поживи не знаходив. От і надумав він прокрастися до селянина на город і поласувати солодким бататом. Не знав він, що селянин сидить у сторожці й пильнує той город.

Заєць став гризти батат. Аж тут нагодився селянин та й хап його за вуха! Та заєць хитрий був — ураз прикинувся мертвим. Селянин перевернув його — не ворухиться заєць та й годі!

Селянин узяв зайця за вуха і поніс додому. А по дорозі трапилася йому харчівня. Він кинув зайця під деревом, а сам пішов випити чаю.

Заєць полежав трохи, а потім скочив та й помчав у ліс. Тільки його й бачили.

Минуло кілька днів. Зголоднілий заєць, не знайшовши ніде поживи, вирішив знову пробратися на город. Та селянин знову його спіймав. Знаючи, що заєць уміє прикидатися мертвим, він міцно зв'язав його і поніс до себе додому.

— Посади-но цього хитруна у вершу, — сказав він жінці. — Завтра на поминки буде у нас зайчатина.

Посадили бідолашного зайця у вершу, ще й важкою каменюкою зверху придавили. Заєць ретельно обдивився свою в'язницю і зрозумів — утекти ніяк. І став він метикувати, як би все-таки вийти зі скрути. Коли бачить — стоїть велика скляна банка з водою, і в ній плаває велика рибина.

— Гей, рибко! — тихенько покликав заєць. — Чи знаєш ти, що близький твій кінець? Завтра день поминок, — тебе засмажать і з'їдять. Як хочеш урятуватися, то бий щосили хвостом по воді. Банка буде хитатися, а потім упаде і розіб'ється. А ти доберешся до ставка — він тут зовсім поруч.

Рибина заплюскотіла в банці. І банка, як і сказав заєць, урешті розбилася. Водою залило всю підлогу — і риба по ній легко пострибалала.

Заєць почекав, поки вона опиниться на березі, а тоді як закричить: — Господарю! Господарю! Твоя риба втекла! Лови її! Лови!

Селянин із жінкою та сином кинулись за рибиною, а вона — шубовсть у ставок! Син спересердя вхопив вершу, викинув звідти зайця і заходився виловлювати рибину. А заєць дременує до лісу.

Біг заєць, аж поки добіг до широкої річки; таку не перестрибнеш, і переправитись немає на чому. Розгубився заєць. Коли це бачить — лежить на березі крокодил, уткнувся носом у пісок та й відхекується. Заєць усміхнувся сам до себе й гукає:

— Гей, брате крокодиле! Перевези мене на той берег, і я видам за тебе заміж свою сестру. А сестра моя — красуня з красунь, про це всі знають.

Крокодил розніжився від заячих слів і закивав головою.

Заєць стрибнув крокодилові на спину, і крокодил dopravив його на той берег.

Стрибнувши на берег, заєць глузливо засміявся:

— Красенько дякую! Але не дїждеш ти, щоб я віддав за тебе свою сестру! А ти й повірив? Чи ти ба!

Крокодил розлютився і вирішив будь-що розквитатися з тим зайцем.

Якось заєць гуляв собі, і раптом йому страшенно схотілося пити. Він побіг до річки. Крокодил побачив зайця ще здалеку. Він поклав собі на голову жмут трави й тихенько підплив до лукавця. Заєць подумав, що то купина, і стрибнув туди, щоб поласувати свіжою зеленню. Тут його й схопив крокодил. Затиснув у пащі й сердито гарчить. А заєць раптом як засміється:

— Твоїм гарчанням хїба що малих дітей лякати! От якби ти зіпнув на всю пельку: «Ха! Ха!» — я б навсправжки злякався!

Крокодил послухався зайця — роззявив пащеку та як зіпне: «Ха! Ха!» А заєць — стриб! — і на березі опинився.

Довго стояв і реготав, аж за боки брався, а потім спокійнісінько пішов собі.

Переклала Майя Кашель

Б а т á т — інша назва — «солодка картопля».

«У В'єтнамі жили й живуть різні народи: в'єти, ванк'єу; кхмери, нунги, тхай, еде, банари, седанги, джараї та ще багато-багато інших. В'єтнам — велика країна у Південно-Східній Азії, на півострові Індокитай. Там височіють величезні гірські хребти, які переходять у спадисті плоскогір'я, вкриті лісами — і вічнозеленими, і листопадними, — стеляться долини із шовковими травами й колючими чагарями, течуть швидкоплинні річки, на берегах яких росте тростина.

Історія народів В'єтнаму відображена і в його казках. Багато казок там складено про зайця: скрізь він обдурює навіть таких підступних і розумних звірів, як тигр, слон, крокодил, мавпа...»

Григорій Халимоненко

Прочитаймо:

В'єтнамські народні казки.

НАРОДНИЙ ВІРШИК

Закладаюсь, що пірну
в самісіньку глибину,
обміряю ту рибину,
що зігнула вудку.
Як велика, то тягтиму,
а не дуже — кину.

Переклала Майя Кашель

ВІТЕР

Народна пісенька

— Стук, стук!
— Хто там?
— Це я, Вітер.
— Якщо ти Вітер,
підлети до дверей,
залізай у шпарину.
Зустрінемо з тобою
ясний місяць.

ЗМІСТ

Австралія

Риба-папуга та місяць. <i>Австралійська старовинна легенда</i>	3
<i>Алан Маршалл</i> . Я вмію стрибати через калюжі.....	4

Австрія

<i>Моріц Гартман</i> . Дощові краплини.....	9
<i>Фелікс Зальтен</i> . Бембі.....	9
<i>Райнер-Марія Рільке</i> . «Пізно вночі, як засне життя...»	15
<i>Стефан Цвайг</i> . Сіра земля	16
<i>Кристина Буста</i> . Осінь над Віднем.....	16
<i>Вільгельм Сабо</i> . Немає ще підручника	17
<i>Кристина Нестлінгер</i> . Конрад, або Дитина з бляшанки	17

Азербайджан

Пісня солов'я. <i>Азербайджанська народна казка</i>	23
Про Ходжу Насреддіна	24
Зварим дітям кашку. <i>Народна пісенька</i>	26
<i>Акрам Айліслі</i> . Хатина вчителя	26
<i>Набі Хазрі</i> . Два моря	27
<i>Тофік Махмуд</i> . Стежка в горах	27
<i>Захід Халіл</i> . Люстерко	28
Мудрість народна	29

Албанія

Кого злякалися? <i>Албанська народна казка</i>	30
--	----

Англія

Трое поросят. <i>Англійська народна казка</i>	32
Морква. <i>Англійська народна легенда</i>	35
Якби я мав човен.... <i>Народний віршик</i>	36
Золотокудра дівчинка. <i>Народна пісенька</i>	37
Ось вам ключ. <i>Народний вірш</i>	37
Народна пісенька	38
Влітку на льодку. <i>Народний віршик</i>	38
Вівчарик. <i>Народний віршик</i>	38
Хитун-Бовтун. <i>Народна пісенька</i>	39
Як Робін Гуд зустрів малого Джона. <i>Переказ народної балади</i>	39

<i>Даніель Дефо. На безлюдному острові</i>	46
<i>Джордж Гордон Байрон. Мазепа</i>	52
<i>Персі Біші Шеллі. Не буди змії</i>	54
<i>Джон Кітс. Пісня про себе</i>	54
<i>Чарлз Діккенс. Чарівна кісточка</i>	55
<i>Едвард Лір. Небилиці</i>	63
<i>Льюїс Керролл. Аліса в країні чудес</i>	65
Хороший крокодилонько	67
<i>Роберт Льюїс Стівенсон. Моя тінь</i>	68
<i>Оскар Вайлд. Егоїстичний велетень</i>	69
Втеча місяця	73
<i>Бернард Шоу. Елайза, Елізабет, Бетсі та Бесс</i>	74
<i>Джеймс Метью Баррі. Пітер потрапляє в дім</i>	74
<i>Редьярд Кіплінг. Слоненя</i>	83
Верблюдачий горб	90
<i>Волтер Де Ла Мар. Де?</i>	91
<i>Вільям Сомерсет Моєм. Принцеса Вереснянка</i>	91
<i>Алан Александер Мілн. Вінні-Пух та його друзі</i>	99
<i>Томас Стернз Еліот. Рам Там Таггер</i>	103
<i>Джон Роналд Руел Толкін. Несподівані гості</i>	105
Загадка	110
<i>Клайв Стейплз Льюїс. Заснування Нарнії</i>	111
<i>Памела Ліндо Треверс. Про Джона та Барбару</i>	119
<i>Доналд Біссет. Річка зі слів</i>	125
<i>Джоан Ейкен. Пекарчин кіт</i>	127
<i>Джеральд Даррелл. Улісс</i>	131
<i>Джон Беннетт. Кмітливий рибалка</i>	134
<i>Джеймс Рівс. Корівки</i>	135
<i>Елізабет Флемінг. Хто в хатині живе?</i>	136
<i>Еміль Ріу. Фарби</i>	136
<i>Роберт Белентайн. Кораловий острів</i>	137
<i>Роберт Бернс. Яшні пироги</i>	141
Афоризми	142
Мудрість народна	142
Афганістан	
Теля в окулярах. <i>Афганська народна казка</i>	143
Було чи не було. <i>Афганська народна казка</i>	144
Сліпий з ліхтарем. <i>Афганська народна казка</i>	144

Хитра кішка й розумна миша. <i>Афганська народна казка</i>	144
Цікавий. <i>Афганська народна казка</i>	145
Мудрість народна	145

Африка

Кошеня і мишка. <i>Гвінейська народна казка</i>	146
Чому кіт умивається тільки після обіду. <i>Заїрська народна казка</i>	147
Равлик та антилопа. <i>Мозамбікська народна казка</i>	147
Чужі поради. <i>Ефіопська народна казка</i>	148
Нерозумний збирач мудрощів. <i>Нігерійська народна казка</i>	149
Малий леопард і мала антилопа. <i>Казка негрів Східної Африки</i>	150
Все хоче жити. <i>Гамбійська народна казка</i>	151
Мудрість народна	152

Бельгія

<i>Шарль Де Костер</i> . Легенда про Уленшпігеля	153
<i>Моріс Карем</i> . Кіт і сонце.....	155
<i>Еміль Верхарн</i> . Сороки	156

Білорусь

Зайчики. <i>Білоруська народна казка</i>	157
Колискова	158
Народна пісенька	158
Народний віршик.....	159
Народні лічилки	159
<i>Цьотка</i> . Сварка.....	159
Народна загадка	160
<i>Якуб Колас</i> . Пісня пташки	160
<i>Янка Мавр</i> . Щастя	163
<i>Максим Богданович</i> . Вечір	165
Озеро	166
<i>Володимир Дубовка</i> . Як я був Дідом Морозом	167
<i>Лариса Геніюш</i> . Уночі.....	168
<i>Василь Вітка</i> . Бабині гостинці.....	169
Точияс	170
<i>Максим Танк</i> . Джміль	170
<i>Сергій Граховський</i> . Сунички	171
<i>Алена Василевич</i> . Решето цукерків.....	172
<i>Володимир Короткевич</i> . Весна восени.....	177

<i>Ніл Гілевич</i> . Загадки	179
<i>Станіслав Шушкевич</i> . Бджола і Гедзь	181
<i>Ригор Барадулін</i> . Скоромовка	182
<i>Василь Зуйонок</i> . Хочете — вірте, хочете — ні	183
<i>Зоська Верес</i> . Пливли хмари	184
<i>Ніна Матяш</i> . На уроці географії	185
Золоте серце	186
<i>Іван Шутько</i> . Страхополохи	188
<i>Казимир Камейша</i> . Скачкики	189
<i>Адам Глобус</i> . Весна	189
<i>Юрась Свірка</i> . Сонце	190
<i>Данута Бічель</i> . Квітка	190
Габринька і Габрусь	190
<i>Валентин Лукша</i> . Дубок і гриб	191
<i>Микола Малявка</i> . Сірий гість	192
<i>Сергій Тарасов</i> . Чому зебра смугаста	195
<i>Сергій Панізнiк</i> . Сонячний зайчик	196
<i>Олег Лойко</i> . Мурашка	197
Усміхнімося!	198
Мудрість народна	198

Бірма

Власник човнів і горянин. <i>Бірманська народна казка</i>	199
<i>Перл Аун</i> . Друга пізнають у біді	202

Болгарія

<i>Елін Пелін</i> . Сливи за сміття	206
<i>Ангел Каралійчев</i> . Сорок братів та їхня сестричка	208
<i>Асен Разцветников (Коларов)</i> . Загадки	211
<i>Йордан Радичков</i> . Мугик	211
<i>Теодора Ганчева</i> . На полюванні	213
<i>Георгій Караславов</i> . Метелик	214
<i>Іван Давидков</i> . Україна	215
<i>Димитр Стефанов</i> . У зозуліній країні	216
<i>Васил Стоянов</i> . Не спитався	216
<i>Пейо Яворов</i> . Осінній мотив	217
<i>Петя Йорданова</i> . Вітер на велосипеді	217
<i>Анастас Павлов</i> . Парубок, котрий носив три гори	218
З габровських жартів	221

Мудрість народна	222
------------------------	-----

В'єтнам

Витівки зайця-лукавця. <i>В'єтнамська народна казка</i>	223
Народний віршик	225
Вітер. <i>Народна пісенька</i>	225
<i>Чан Дан Кхоа</i> . Де ти, моя собачко?	226
<i>Мінь Хионг</i> . Як лев собі друзів обирав	226
<i>Фам Дик</i> . Чому киця ходить тихо	228
<i>Тху Хионг</i> . Найцінніший подарунок	229
Мудрість народна	231

Вірменія

Куди Бог дивиться. <i>Вірменська народна казка</i>	232
Я піду весні назустріч. <i>Народна пісенька</i>	234
<i>Ованес Туманян</i> . Брехун	235
Пташина думонька	235
<i>Атабек Хнкоян</i> . Художник	236
<i>Аветік Ісаакян</i> . «Хліб прославляйте...»	237
<i>Єгіше Чаренц</i> . «Все, що не вмира і по сьогодні...»	238
<i>Вахтанг Ананян</i> . Притча	238
<i>Мкртич Корюн</i> . Соловей у клітці	239
<i>Паруйр Севак</i> . Мова води	239
<i>Сурен Хачатрян</i> . Наш Левон	239
<i>Гегам Сарян</i> . Садівник	241
<i>Паруйр Мікаелян</i> . Вірменська земля	241
<i>Ігнат Мам'ян</i> . Ліхтар	242
<i>Давид Ованес</i> . Ранкова птаха	242
<i>Рафаєл Арамян</i> . Ножі	243
<i>Гурген Габріелян</i> . Оце так учениця!	244
Мудрість народна	244

Греція

Розумна Маргарита. <i>Грецька народна казка</i>	245
Тантал. <i>Давньогрецький міф</i>	247
<i>Езоп</i> . Лев і бик	250
<i>Янніс Ріцос</i> . Народ	253
<i>Марія Піліоту</i> . Два соняшники в моєму сні	253
Мудрість народна	254

Грузія

Як звірі приятелювали. <i>Грузинська народна казка</i>	255
Кому що. <i>Народна пісенька</i>	256
<i>Саят-Нова</i> . Не хочу	256
<i>Ілля Чавчавадзе</i> . Весна	256
<i>Важа Пшавела</i> . Моя молитва	257
<i>Нодар Думбадзе</i> . Кетіно	258
<i>Арчил Сулакаурі</i> . Пригоди соплкарика	259
<i>Реваз Інанішвілі</i> . Історія зброяревої доньки	264
Подарунок крижаного діда	268
<i>Вано Чхквадзе</i> . До сонця	271
<i>Радіон Коркія</i> . Дятел	272
<i>Ніколоз Чачава</i> . Отарова мама	273
<i>Кішвард Ісакадзе</i> . Нато й Дато	275
<i>Гві Чічінадзе</i> . Мрія квітів	275
Мудрість народна	276
Злагода. <i>Абхазька народна казка</i>	276
<i>Дмитро Гуліа</i> . Вітрило	278
<i>Ніколуа Хашиг</i> . Переполох	279

Данія

Пер і Поль. <i>Данська народна казка</i>	281
Народні віршики	284
<i>Людвіг Гольберг</i> . Ведмідь і цапеня	285
<i>Ганс Кристіан Андерсен</i> . Щаслива сімейка	285
<i>Єнс Сігсгорд</i> . Палле на світі сам	289
<i>Горн Генріх Расмуссен</i> . Місячний хлопчик	292
<i>Лісбет Торп</i> . Вранішні спомини	296
Усміхнімося!	297
Мудрість народна	298

Естонія

Лисиця на ночівлі. <i>Естонська народна казка</i>	299
Гей, ходімо в ліс гуляти. <i>Народна пісенька</i>	300
<i>Еллен Кійт</i> . Фінські санчата	301
<i>Юхан Саар</i> . Лев у кишені	303
<i>Ено Рауд</i> . Мишка, кіт і гарбуз	305
<i>Війві Луйк</i> . У долині	307

Рідна мова.....	307
Мудрість народна	307

Ізраїль

Найбільший прибуток царя Давида. <i>Народна казка</i>	308
Верблюду, який допоміг у лічбі. <i>Легенда</i>	311
Є коза у мене. <i>Народна пісенька</i>	314
Хто там у лісі? <i>Народна пісенька-лічилка</i>	314
Фаня Бергштейн. Пісенька до метелика.....	315
Одед Бурла. Орел, який колись був круглим	315
Близнята Таль і Таль	317
Ніна Харіель. Вихователька Дана	319
Арлет Сфадья. Утрюх чекаємо дощу	321
Се-Хаїм-Нахман Бялик. На крутім горбку між зелених трав	322
Леа Гольдберг. Дивний сад	323
Меїр Харац. Перед тим, як я лягаю спати	324

Індія

Корова з Місяця. <i>Індійська народна казка</i>	325
Рисова каша. <i>Індійська народна казка</i>	328
Дві мавпочки. <i>Індійська народна казка</i>	328
Оповідка про змію. <i>Із народної книги «Панчатантра»</i>	329
Ворог лева. <i>Із народної книги «Панчатантра»</i>	330
Хлопчик Місячний Сміх. <i>Міф</i>	331

Індонезія

Кіт і Мавпи. <i>Індонезійська народна казка</i>	339
Панча Мітра. Білогривий кінь	340

Іран

Гарбуз-покотило. <i>Іранська народна казка</i>	342
--	-----

Ірландія

Чарівна криниця. <i>Ірландська народна казка</i>	345
Джеймс Стівенс. Недостойна принцеса	347
Майкл Маклейвертт. Голуби	351
Мудрість народна	360
Тріади	360